

SERIA AFACERI ORIENTALE

Vadim Guzun (editor)

**INTRAREA ROMÂNIEI
ÎN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL
NEGOCIERILE DIPLOMATICE
ÎN DOCUMENTE DIN ARHIVELE RUSE
1914-1916**

Ediția a doua

Prefață: Ioan Bolovan

**Argonaut
Cluj-Napoca**

Romania's Entry into the First World War:
the Diplomatic Negotiations in Documents
from the Russian Archives, 1914-1916

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**INTRAREA României în Primul Război Mondial:
negocierile diplomatice în documente din arhivele ruse,**

1914-1916 / ediția a 2-a / editor: Vadim Guzun; prefață: Ioan
Bolovan. – Cluj-Napoca: Argonaut, 2018. - 356 pag.; 21 cm.

Index

ISBN 978-973-109-791-6

I.GUZUN, Vadim (editor)

II.BOLOVAN, Ioan (prefață)

© Vadim Guzun, 2018

Seria: „Afaceri Orientale”, inițiată de Vadim Guzun

Volumul 18: Intrarea României în Primul Război Mondial:
negocierile diplomatice în documente din arhivele ruse, 1914-1916

Editor: Vadim Guzun

Prefață: Ioan Bolovan

Coperta: Dan Ardelean

Ediția a doua

Editura Argonaut, Cluj-Napoca

e-mail: editura_argonaut@yahoo.com, tel/fax: 0264/425626

Copertă realizată după convenția militară semnată de reprezentanții
României, Franței, Marii Britanii, Italiei și Rusiei la 4/17 august 1916
(față), respectiv, stema Imperiului Rus (verso) (AMAE).

Lui Ion I. C. Brătianu

Când totul a luat sfârșit,
Brătianu și cu Poklevski, cu lacrimi în ochi,
s-au îmbrățișat; ne-am strâns cu toții mâna,
arătându-ne speranța că actul care se iscălise
va fi spre fericirea neamului românesc.

4/17 august 1916
I.G. Duca, *Amintiri politice*

CUPRINS

Prefață	11
Abrevieri	15
Notă asupra ediției	17
Studiu: 1 an, 10 luni și 17 zile	
I. Reorientarea României	25
II. Negocieri directe, cu Rusia	39
III. Înlăturarea lui Poklevski	56
IV. Din jurnalul MAE rus	65
Documente din Arhiva MAE al Rusiei	
Lista documentelor	78
<i>List of documents</i>	97
Documente	115
Documente din Arhiva MAE al României	
Lista documentelor	322
<i>List of documents</i>	325
Documente	328
Indice	351

PREFAȚĂ

Centenarul intrării României în Primul Război Mondial a prilejuit istoricilor români, dar nu numai, redactarea unor lucrări de sinteză, monografii, ediții de documente sau memorialistică etc., deopotrivă utile cercetătorilor și tuturor celor interesați de un aspect sau altul referitor la cauzele, amploarea, desfășurarea și consecințele Marelui Război. În acest cadru, includerea în circuitul istoriografic a unor documente inedite sau accesibilizarea utilizării unor materiale editate rămâne un deziderat actual, datorită istoricilor fiind defrișarea arhivelor interne și externe pentru a depista informații cât mai relevante pentru ceea ce s-a petrecut acum o sută de ani, deopotrivă în România și în celelalte țări beligerante.

Domnul dr. Vadim Guzun este un istoric consacrat, un bun cunoscător al realităților din spațiul rusesc, țarist și sovietic în egală măsură, numeroasele sale cărți de autor, ediții de documente sau studii publicate, deja, recomandându-l drept unul dintre cei mai avizați specialiști în istoria Rusiei și a relațiilor româno-ruse în secolul XX. Și de această dată, domnul dr. Guzun ne surprinde, plăcut ca de obicei, cu o

Intrarea României în Primul Război Mondial

lucrare pe cât de inedită, pe atât de valoroasă prin conținutul ei: editarea într-o manieră științifică, profesionistă, a 140 de telegrame trimise de la București și Sankt Petersburg, respectiv corespondența ministrului plenipotențiar de la București, Stanislav Poklevski-Koziell, adresată ministrului afacerilor externe, Serghei Sazonov, precum și telegrame ale acestuia către reprezentantul Rusiei la București și/ori către alți ambasadori sau plenipotențieri ruși din zonă.

Întinse pe durata a circa 2 ani, din iulie 1914 și până la intrarea României în Marele Război în vara anului 1916, documentele reflectă cât de complexă și complicată a fost decizia României de a se alătura Antantei în lupta împotriva Puterilor Centrale, pentru eliberarea Transilvaniei. Așa cum rezultă din ultimele documente din lucrare, nici măcar semnarea anterioară de către România a convențiilor, politică și militară, cu aliații nu a fost un argument decisiv pentru unii politicieni români care, la Consiliul de Coroană convocat la 14/27 august 1916 de către regele Ferdinand, au pledat fie pentru păstrarea în continuare a neutralității, fie pentru intrarea în război alături de Austro-Ungaria și Germania.

Desigur că rațiunile majore ale intrării țării noastre în Marele Război sunt, în general, cunoscute azi, totuși cele 140 de documente din arhiva Ministerului rus al afacerilor externe nuancează explicațiile acceptate deja de către istorici, dezvăluind mult mai profund modul în care România a trecut de la starea de neutralitate la cea de război. Domnul dr. Vadim Guzun ne

Intrarea României în Primul Război Mondial

devoalează în consistentul Studiu introductiv importanța documentelor rusești în cunoașterea trecerii graduale a României de la pasivitate la beligeranță, „deoarece atât neutralitatea, cât și intrarea României în război de partea Antantei s-a făcut pe calea negocierilor diplomatice directe cu Rusia – Franța și Marea Britanie cedând prerogativele în cauză aliatului cu interese mai puternice în relația cu Austro-Ungaria, fiind doar *ținute la curent* cu parcursul acestora” (pag. 26). Acest aspect, mai puțin cunoscut până acum de către specialiști, este unul din punctele tari ale prezentului volum. Acum 100 de ani, ca și în perioada interbelică sau postbelică, nu a fost deloc comod și facil să se negocieze cu diplomația țaristă sau sovietică, după cum, probabil, nici azi nu este deloc ușor să se dialogheze cu cea rusă.

Din cuprinsul telegramelor editate de către distinsul cercetător dr. Vadim Guzun putem afla detalii interesante nu numai despre pregătirile politico-diplomatice și militare ale intrării României în Primul Război Mondial, ci și despre contextul regional și chiar european. Astfel, în telegrama secretă nr. 217 a ministrului plenipotențiar al Rusiei de la București datată 3/16 august 1914 se arăta că „situația României diferă esențial de situația Serbiei și Greciei. Dacă ultimele două state sunt amenințate serios de un atac posibil din partea Bulgariei și Turciei, în schimb toate statele balcanice caută să fie în bune relații cu România, iar Rusia și Austria o asigură de prietenia lor” (document 20, pag. 138).

Intrarea României în Primul Război Mondial

Nu sunt omise în telegramele trimise de către Stanislav Poklevski-Koziell nici jocurile de culise de la București, poziționările dar și umorile principalilor oameni politici români și ale regelui Ferdinand față de evoluția evenimentelor militare de pe fronturi și a negocierilor politico-diplomatice etc. Dincolo de toți și de toate, se evidențiază calitatea incontestabilă de negociator a premierului de atunci Ionel I.C. Brătianu, responsabilitatea cu care acesta a jucat cartea câștigătoare ce putea să-i aducă României cele mai mari avantaje la sfârșitul războiului. Avatarurile deopotrivă ale liderilor politici de la București și ale celor din țările aliate sunt discret evidențiate de schimbul de telegrame între Sankt Petersburg, București și alte capitale europene.

Fără nicio îndoială, documentele editate acum în limba română de către dr. Vadim Guzun sunt o prețioasă contribuție istoriografică la cunoașterea relațiilor internaționale ale României din anii 1914-1916, la desfășurarea de ansamblu a Primului Război Mondial, iar cartea va avea în mod cert un destin fast, fiindcă, în scurt timp, va fi citită și citată în toate lucrările care vor aborda perioada neutralității și trecerea la beligeranță a țării noastre.

**Prof. univ. dr.
Ioan BOLOVAN**